

Transskription af: Danmarks historie for børn 2:1: Den opfindsomme politimand

Vært og tilrettelægger: Rikke Mia Skovdal

Medvirkende: Frederik Strand, museumsleder for Politimuseet.

Redaktør: Mette Hovmand-Stilling

Intro: Du lytter til en podcast produceret af Talk Town i samarbejde med Nationalmuseets medie Vores tid.

Rikke Mia Skovdal: Hvis vi spoler tiden sådan cirka 120 år tilbage, så fandtes der faktisk ikke politihunde. Du ved, de der hunde, der er trænet til blandt andet at kunne fange en tyv. Og der var heller ikke fodgængerfelter, der jo gør, at dem, der går rundt i byen, kan komme sikkert over vejen. Måske kender du en, der har haft et tyveri derhjemme i sit hus. Så bruger politiet sådan nogle smarte systemer til at finde frem til tyven ved hjælp af fingeraftryk. Men de systemer fandtes ikke for 120 år siden. Men alt det laver Hakon Jørgensen om på for omkring 100 år siden, hvor han er politidirektør, for han var nemlig ikke kun politidirektør. Han var faktisk også opfinder. Mit navn er Rikke Mia og jeg mødes med museumsleder og historiker Frederik Strand, for han kan nemlig fortælle om afsnittets hovedperson, Hakon Jørgensen.

Frederik Strand: Hakon Jørgensen. Han er en af de største politifolk, som vi har haft i dansk politis historie. Og det, der gør ham helt særlig, er, at han både er politimand, og han er opfinder. Så mange af de ting, som vi kender i dag fra politiet. Det er faktisk noget, som Hakon Jørgensen har opfundet. Men han er også en, som er rigtig interesseret i, hvad der sker i udlandet. Han ser rundt omkring i landene uden for Danmark. Han er simpelthen helt utrolig nysgerrig person og prøver hele tiden at se, hvordan man kan forbedre noget.

Rikke Mia Skovdal: Hakon Jørgensen henter altså både nye ideer fra udlandet, og samtidig sidder han derhjemme med sine notesbøger fyldt med tegninger og opfinder ting, som han synes vil være gode at bruge i politiet.

Frederik Strand: Der er mange af hans venner, der senere siger, at han var en person, som er meget eventyrlysten. Han vil gerne have spænding, og der er det sådan, at politiet kan i hvert fald give noget spænding, når man skal opklare forbrydelser eller fange forbrydere. Så er der noget spænding i det.

Rikke Mia Skovdal: Når jeg ser på et gammelt maleri af Hakon Jørgensen, så ligner han også en, der kan fange forbrydere. Han har nemlig et skarpt og lidt alvorligt blik og et stort overskæg over den lukkede mund. Og samtidig har han hovedet lidt på skrå, som om han ser på noget, han synes er spændende. Og mon ikke, at det er sådan, han har set på verden. Hakon Jørgensen er en ret dygtig politimand, og han bliver faktisk leder for det, der hedder opdagelsespolitiet. Det er dem, der opklare forbrydelser. Og senere bliver han politidirektør i København. Og hele tiden kommer han med forskellige opfindelser.

Frederik Strand: Det, som Hakon Jørgensen opfinder, er, at han finder ud af, at hvert... Hvis man kigger på sine fingre, så kan man se, at der er nogle linjer inde i fingrene. Dem giver han numre, og de numre kan han så skrive ned for hver finger her.

Rikke Mia Skovdal: Prøv lige at kig på dine fingre engang. Kan du se, at der er sådan nogle linjer ude på fingerspidserne? Hvis du har prøvet at dyppe dine fingre i noget maling f.eks. og sætter et aftryk af din finger på et papir, så kan du faktisk se dit fingeraftryk. Og lige præcis det fingeraftryk er der ingen i verden, der har magen til. De er nemlig helt forskellige fra person til person. Og du kan jo prøve at sammenligne med nogle andre, som gør det samme. Politiet har på det her tidspunkt i historien fundet ud af, at man kan bruge de her fingeraftryk til f.eks. at finde frem til en tyv. Faktisk er det endda så smart, at selvom fingeraftryk kan virke usynlige, hvis du altså ikke lige dypper dem i maling, så kan de blive synlige ved hjælp af en form for pulver, som politiet kan pensle på tingene, som tyven har rørt ved. Det kan være et dørhåndtag, en stol eller noget andet i huset, og på den måde bliver det, der før var usynligt, synligt, og man kan se tyvens fingeraftryk. Politiet i forskellige lande laver et system, hvor de gemmer fingeraftryk, og så kan de se, om det er den samme tyv, der laver et nyt røveri. Men dengang tilbage i tiden havde man jo ikke lige en computer, og så var det altså ikke så nemt at sende et fingeraftryk fra Danmark til f.eks. Tyskland. Og det er jo sådan, at en dansk tyv kan jo faktisk godt finde på at tage til Tyskland og stjæle ting. Og det er her, Hakon Jørgensens opfindelse kommer ind i billedet. Han giver nemlig linjerne numre ud fra et system, som han skriver ned og gemmer. Og hvis der så er en politimand fra Tyskland, der ringer til Danmark, så kan de i Danmark kigge i deres system med fingeraftryk, og de kan sammenligne ud fra de numre, som Hakon Jørgensen har givet linjerne i fingrene. Det lyder måske lidt indviklet, men i virkeligheden er det ret smart, for så kan de i Tyskland helt uden billeder og computere, som slet ikke fandtes dengang, se hvem tyven er, hvor han kommer fra, og hvad han tidligere har lavet af forbrydelser.

Frederik Strand: Det ender faktisk så med, at den her måde, at man bruger fingeraftryk på. Den laver Hakon Jørgensen sådan et stort arkiv inde på Politigården og det her arkiv er det bliver det, som starter det, der hedder Interpol og Interpol er det internationale politisamarbejde over hele verden, og det er Hakon Jørgensen med til at starte. Og i dag spiller Interpol en kæmpe kæmpe rolle i forhold til opklaring af forbrydelser. Når vi ser ud rundt omkring i verden, så han er altså med til at lave det internationale politisamarbejde, fordi han opfinder den her metode til at sende

fingeraftryk imellem forskellige lande. Og det nummersystem bliver spredt over hele Europa. Det bliver faktisk også spredt over hele verden efterfølgende.

Rikke Mia Skovdal: Det er jo mega sejt faktisk.

Frederik Strand: Det er top sejt.

Rikke Mia Skovdal: Så det Hakon Jørgensen fandt på, blev altså udbredt til hele verden, og på den måde var han også med til at starte et politisamarbejde på tværs af lande. Det der hedder Interpol. Og ja, det er jo faktisk ret sejt.

Frederik Strand: Man har kun fingeraftryk af nogen, som tidligere er blevet dømt for forbrydelser og nogen særlige forbrydelser, så det er ikke alle, der. Altså, Det er ikke alle danskere, der er i det her fingeraftryksregister.

Rikke Mia Skovdal: Det er altså ikke alle danskere, man har fingeraftryk på, og det er mest dem, der har gjort noget, som er en stor forbrydelse som f.eks. et tyveri. Så din mor og far skal altså ikke have taget deres fingeraftryk, hvis de for eksempel får en parkeringsbøde. Hakon Jørgensen er altså ret interesseret i, hvad politiet gør i andre lande, og det inspirerer ham.

Frederik Strand: Det er jo sådan, at Hakon Jørgensen er meget interesseret i udlandet, og han er meget optaget af, hvad sker der egentlig hos politiet i andre lande? Så finder jeg ud af, at de begyndte at bruge hunde, hvad Søren er det for noget? Og så sætter han sig ind i det og sætter sig ind i, hvordan de bruger hundene. Og så er det sådan, at han selvfølgelig tænker det skal vi også gøre i Danmark. Og så begynder han ved at bruge sin egen hund at træne med den og ligesom vise, hvad den kan, og hvad den kan bruges til inden for det arbejde, som politiet laver. Så han finder altså ud af i udlandet, kan jeg se. Der er de blevet brugt, når der er blevet begået en forbrydelse, så har man brugt en hund til at snuse rundt omkring på det her gerningssted, hvor forbrydelsen har været begået. Og så kan man af og til være med til at opklare forbrydelsen. Og det finder han ud af. Det begynder han så at eksperimentere med.

Rikke Mia Skovdal: Hakon Jørgensen har en tysk schæferhund. Det er sådan en hund, som politiet ofte har i film. Den ligner lidt en ulv, men kan være brun og sort med ører, der stritter lige op i luften og en lidt busket hale. Og så vil den sikkert gå dig til navlen eller deromkring.

Frederik Strand: De har en lugtesans, der er tusindvis af gange så god som hos mennesker, og det finder man ud af, og det begynder man at bruge hos politiet. Så ligesom vi har fingeraftrykket, så begynder vi også at få hundene, som man bruger til at opklare forbrydelser. Og det kan jo være, hvis man for eksempel har fundet noget et sted. Det kan være, hvis der er begået et indbrud eller den slags ting, og tyven har tabt noget. Det kunne være en handske for eksempel. Så får man hunden

til at lugte til handsken, og så sender man hunden afsted, for det kunne jo være, indbrudstyven var lige i nærheden. Det var sådan, man startede med at bruge politihunde.

Rikke Mia Skovdal: Det er altså ret smart, at hundene med deres helt utroligt gode lugtesans, der er meget bedre end hos os mennesker, kan snuse sig frem til, hvem der har begået en forbrydelse som for eksempel et tyveri. Det kan især bruges, hvis politiet kommer hurtigt frem, efter tyven har været der, og tyven stadig er i nærheden. Hvor man mere bruger fingeraftryk, når tyven allerede er langt væk. Man finder ud af at nogle af de her hunde, der især er gode til politiarbejde blandt andet er schæferhunden. Og det er jo sådan en, som Hakon Jørgensen har.

Frederik Strand: Det er sådan, at politihunde bor hjemme ved politifolkene. Det vil sige, at politihunden er ikke nogen, der bor et eller andet særligt sted hos politiet. De er hjemme hos politifolkene, og der bliver de så trænet derhjemme, og de er helt almindelige familiehunde. Og det er jo også sådan, at politihunde har jo en karriere. De har et arbejde i en periode, ligesom vi har. Og det vil altså sige, at på et eller andet tidspunkt, så bliver politihunden træt og gammel, og så skal de gå på pension. Og det gør den så hjemme ved politifolkene, der har hunden derhjemme. Så en politihund adskiller sig ikke særlig meget fra de hunde, som vi ellers selv har derhjemme. Men der er den forskel, at politihunde, de kan rigtig, rigtig meget inden for nogle helt særlige områder. De kan noget helt særligt, og på den måde minder de jo også lidt om os. I vores arbejde kan vi hver især noget lidt særligt. Og det kan de her politihunde også. De er trænet til at blive nogle særlige eksperter på nogle områder.

Rikke Mia Skovdal: Når de på en måde gå på arbejde, for de så løn?

Frederik Strand: Det kan du godt sige. Altså politihunde får jo godbidder, når de løser nogle opgaver. Og det er sådan, de træner dem op. Jo, ved at give dem de her godbidder, så sørger de for, at de ligesom holder dem i gang, og at de er optagede af at løse de opgaver.

Rikke Mia Skovdal: Politihunde er altså helt almindelige hunde, som bor hjemme hos politifolkene. Der er bare lige den forskel fra andre hunde, at de her går på arbejde. Og hundene er så eksperter på forskellige områder. Det vil sige, at der er nogle typer hunde, der er rigtig dygtige til at arbejde for eksempel i lufthavnen, hvor de snuser til taskerne for at se, om nogen har taget noget med, som er ulovligt. For eksempel hvis nogen har smuglet narko eller eksotiske dyr i kufferten. Og så er der andre hunde, der er rigtig gode til at jage farlige forbrydere, og der er også hunde, som er gode til at finde personer eller ting, der er blevet væk.

Frederik Strand: I 1914 opretter man en politiskole, og på den politiskole får man også senere nogle særlige uddannelser for nogle, der har hunde. Så man får også en særlig politi hundeskole. Og det er sådan, at der er nogle hundrede politifolk i Danmark, som er særlig uddannet til at have politihunde. Og det er faktisk noget, som Hakon Jørgensen også er med til at opfinde, fordi det er ham, der er med til at lave politiskolen i 1914. Og det er også ham, der er med til at lave politihundeskolen, hvor man uddanner særlige politifolk til at arbejde med politihund.

Rikke Mia Skovdal: Okay, Hakon Jørgensen har altså opfundet et særligt system for fingeraftryk, og så har han fået politiet i Danmark til at arbejde med hunden. Men det er faktisk ikke det eneste, han fandt på. Han opfandt også fodgængerfelter, altså de hvide streger, der viser, hvor man må gå over vejen.

Frederik Strand: Den trafikregulering, vi kender i dag med lyskryds og fodgængerovergange og alle den slags ting, det findes slet ikke hvis vi går bare 150 år tilbage i tiden. Folk kører rundt i hestevogne, og de går rundt, og der er ikke rigtig nogen, der styrer det. Men der sker så det, at omkring for 120 år siden, der begynder vi at få alle mulige nye ting i trafikken. Der begynder at komme cykler. Der begynder også så småt at komme biler, og alle de her ting begynder at komme, og derfor skal man simpelthen have reguleret det her, sså man har lavet nogle regler for, hvordan bilerne kører, og hvordan må cyklerne køre, og hvordan må fodgængereren gå rundt... Alle de her ting her og der kommer Hakon Jørgensen jo så ind der. Han er en af dem, der opfinder nogle helt nye ting i forhold til de regler, som kommer, når man går og kører rundt i byen. Og han opfinder faktisk fodgængerfeltet.

Rikke Mia Skovdal: Prøv lige at forestille dig, hvis der ikke var trafiklys, fodgængerfelter og alt i trafikken i dag bare var et stort kaos, og man slet ikke vidste, hvornår man måtte gå over vejen.

Frederik Strand: Som man kan se her på et billede, der er også, så er det til at begynde med nogle kridtstreger. Der er to kridtstreger, der bliver lavet, og så er der en plads imellem, og der kan folk så gå over imellem kridtstregerne, og det bliver ligesom begyndelsen på fodgængerfeltet.

Rikke Mia Skovdal: I en avisartikel fra 1921 står der, at Hakon Jørgensen har fundet på en genistreg. I artiklen er der to billeder. På det ene billede er der et kaos af mennesker, der cykler og kører i bil i alle retninger. Og det ligner noget af en omgang kluddermor, hvor ingen rigtig kommer nogen vegne. På det andet billede er der så de her hvide streger, som Hakon Jørgensen har fundet på at lave, og så står der mennesker på hver sin side af vejen og venter på, at de kan gå over. På det tidspunkt er der jo ikke opfundet trafiklys, der lyser grønt, når man kan gå over. Så i stedet står der to politimænd og giver tegn til, hvornår man må gå over vejen, og hvornår bilerne kan køre.

Frederik Strand: Altså, hvis man ikke havde en regler for, hvordan man skulle køre og gå, så kunne det samfund, som vi har i dag, de byer, som vi har i dag, de kunne slet ikke fungere. Overhovedet ikke. Altså, det hele ville være ét stort kaos, hvis vi ikke havde de her regler her. Folk ville køre hinanden ned, og jeg ofte ville det være meget svært at komme frem. Så det er simpelthen så vigtigt, at der er regler for, hvordan vi kører. Og også sørge for at opfinde nogle nye metoder til, hvordan vi bedst kan komme rundt i byerne.

Rikke Mia Skovdal: Det er altså ret vigtigt, at der er regler i trafikken. Så næste gang du går over et fodgængerfelt, så send lige en tanke til Hakon Jørgensen og hans opfindelse, der faktisk her i 2021 er 100 år gammel. Næste gang jeg ser en politihund, kan jeg nok heller ikke lade være med at

tænke på, hvad den er ekspert i, og om den nu har fået nok i løn i form af godbidder, og at jeg faktisk også godt kan være venner med den. Det samme kan man jo være med politiet. For selvom de godt nogle gange kan virke som nogle, man skal passe lidt på, i hvert fald hvis man har gjort noget, man ikke må, så er politiet jo også til for at passe på os alle sammen, hvad end det er i trafikken, hvis de skal fange en tyv eller noget helt tredje. Mit navn er Rikke Mia Skovdal, og du har lyttet til Danmarkshistorie for børn produceret af Talk Town i samarbejde med Nationalmuseets medie Vores Tid. Vi lyttes ved.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Danmarkshistorie for børn 2:1 Den opfindsomme politimand](#)

Produceret af Talk Town i samarbejde med Vores Tid, Nationalmuseet.